

Świnoujście



KRAINA 44 WYSP



Świnoujście

ŚWINOUJŚCIE – STOLICA WYSPIARSKIEJ KRAINY

Świnoujście ma tak wiele obliczy, jak wiele jest wysp, które obejmuje swoimi granicami. Największe z nich to Uznam, Wolin i Karsibór. Te trzy wyspy, wtulone w północno-zachodni kraniec Polski, oblane wodami Bałtyku, Zalewu Szczecińskiego i cieśniny Świny, otoczone wianuszkiem kilkudziesięciu mniejszych wysepek, to trzy filary Świnoujścia, jedynego miasta w Polsce o tak wyjątkowym, wyspiarskim charakterze. Każda z nich daje miastu inne możliwości.

Część Świnoujścia leżąca na wyspie Uznam, dzielonej z Niemcami, to część turystyczno-uzdrowiskowa, administracyjna i mieszkaniowa. To tu znajduje się najszerza plaża nad Bałtykiem, promenada, centrum kulturalne i rozrywkowe miasta. Fragment położony na wyspie Wolin to w głównej mierze przemysłowa część miasta. Tu skupiają się usługi związane z gospodarką morską i transportem oraz produkcyjno-składowe. Karsibór zaś jest zieloną ostoją spokoju i wytchnienia, o unikatowych walorach przyrodniczych i turystycznych.

Kraina 44 Wysp to kraina wielu możliwości, a Świnoujście nie pozwala się nudzić ani przez moment. Mając za sobą już ponad dwa wieki uzdrowiskowej i wypoczynkowej tradycji, miasto z powodzeniem wykorzystuje swoje walory dla dobra i przyjemności przybywających w te strony gości. Wielu z nich bez wątpienia przyciąga piękna świnoujska plaża – najszerzy nad Bałtykiem, 100-metrowy pas nieskazitelnie czystego, białego piasku. To tu wody Bałtyku są najcieplejsze, zachęcając do morskich kąpiel i uprawiania sportów wodnych, jak żeglarstwo, windsurfing czy kitesurfing. Ale to tylko jedno z wielu obliczy Krainy 44 Wysp.

Każdy znajdzie tu coś dla siebie, niezależnie od tego, czy chce wypocząć na łonie natury, oddać się słodkiemu lenistwu na plaży, aktywnie spędzić czas, czy też dać się porwać szalonej zabawie.

Zapraszamy do Krainy 44 Wysp!



WYSPY AKTYWNE



Nadmorskie uzdrowiska kojarzymy przede wszystkim z błogim spokojem i często odwiedzamy je po to, by zwolnić tempo. Bywa jednak, że najlepszą formą odpoczynku i oderwania się od codzienności jest oddanie się aktywnościom, na które zwykle nie ma czasu.

Świnoujście i jego okolice dają możliwość spróbowania swoich sił nie tylko w rozmaitych dyscyplinach sportów wodnych – najpopularniejszych z uwagi na bliskość morza i zalewu.

Wyjątkowe położenie geograficzne, różnorodność form terenu i wód oblewających wyspy, bogactwo natury i przyjazny klimat oraz rozwinięta infrastruktura turystyczna, stwarzają doskonałe warunki do aktywnego wypoczynku.

Sieć szlaków zachęca do rajdów rowerowych i nordic walkingu, spokojne wody Zalewu Szczecińskiego i rozlewiska Świny kuszą żeglarzy, kajakarzy i wędkarzy, malownicze tereny okolicznych rezerwatów przyrody przyciągają miłośników pieszych wędrówek na łonie natury.

Zatem odkryjmy aktywne oblicze Krainy 44 Wysp!



Fot. Marek Szukało



Z KIJKAMI PO PLAŻY

Bardzo modny ostatnimi czasy nordic walking przywędrował z Finlandii także do Krainy 44 Wysp. Miłośnicy tej formy rekreacji w Świnoujściu mają do wyboru kilka bardzo atrakcyjnych tras, zróżnicowanych pod kątem trudności, długości i oczywiście krajobrazu.

Nordic walkerzy doskonale odnajdują się spacerując z kijkami wzdłuż plaży. Rozpoczynając marsz w uznamskiej części Świnoujścia, można skierować się brzegiem morza w stronę Niemiec, gdzie wytrwali mogą się udać w dalszą wędrówkę mając do wyboru siedem oznakowanych szlaków, przeznaczonych specjalnie dla nordic walkingu. Jeden z nich wiedzie plażą w kierunku Świnoujścia, a następnie przez przygraniczne lasy rozciągające się pomiędzy polskim kurortem i Ahlbeckiem.

Ten sport można uprawiać w każdym wieku, o każdej porze roku. Jedyne, czego potrzeba, to zapał i para kijków.

Rozbudowana sieć szlaków i ścieżek to raj nie tylko dla miłośników nordic walkingu, ale także dla biegaczy i amatorów długich spacerów na łonie natury.

Warto też przepłynąć promem na wyspę Wolin, gdzie maszerując wzdłuż morskiego brzegu, ścieżkami wiodącymi przez pas stromych klifów, bądź jedną z tras wśród wolińskich lasów, dotrzeć można do najbardziej malowniczych punktów widokowych Krainy 44 Wysp. Szczególnie warte uwagi jest wzgórze Zielonka z zachwycającą panoramą na wsteczną deltę Świny, czy wzgórze Gosań w pobliżu Międzyzdrojów, skąd łatwo wrócić do Świnoujścia pociągiem.

Ci, którzy dopiero rozpoczynają swoją przygodę z nordic walkingiem, mogą wybrać mniej forsowne trasy w rozległym Parku Zdrojowym.

KAJAKIEM W MEANDRACH ŚWINY

***Splywy kajakowe w Krainie 44
Wysp to prawdziwa przyrodnicza
uczta. Pływając wśród zarośli
można podejrzeć rzadkie gatunki
wodnych ptaków, a przy odrobinie
szczęścia nawet pracujące bobry.***



Spływ wśród wysp wstecznej delty Świny można zakończyć już po ok. 30-km trasie. Natomiast ci, którzy chcą przedłużyć swoją przygodę z kajakiem, mogą spróbować sił na dwa razy dłuższym odcinku, okrążającym całą wyspę Wolin. Zaś odpowiednio przygotowani profesjonaliści mają niepowtarzalną okazję, by tradycyjny, śródlądowy spływ rozbudować o elementy kajakarstwa morskiego i pokonać dodatkowo około 40-kilometrowy odcinek po Bałtyku z Dziwnowa do Świnoujścia.

Przyjęło się sądzić, że najlepsze spływy kajakowe odbywają się wraz z nurtem rwących potoków. Tymczasem rozlewiska Starej Świny, obejmującej swoimi ramionami grupę malowniczych wysepek, również potrafią dostarczyć niezapomnianych wrażeń. W odległości zaledwie kilku kilometrów od Bałtyku przebiegają dwa oznakowane szlaki kajakowe.

Zwiedzanie z wody zaczyna się na wyspie Karsibór – tam też można wypożyczyć kajak, jeśli nie mamy własnego. Wycieczka z wiosłem wzdłuż brzegów Wydrzej Kępy, Końskiego Smuga i Wielkiego Krzeku przywodzi na myśl krajobrazy rodem z polskich pojezierzy.





POD ŻAGLAMI

Miano wyspiarskiej krainy zobowiązuje – Świnoujście to miasto żeglarzy, a dowodem na to są liczne imprezy żeglarskie i regaty organizowane na świnoujskich wodach. Największe i najliczniej odwiedzane to Regaty Dni Morza, Etapowe Regaty Turystyczne, Regaty Unity Line czy impreza z udziałem żaglowców – Sail Świnoujście.

Jezioro Wicko Wielkie i rozlewiska Starej Świny to spokojne akweny, bardzo przyjazne dla początkujących żeglarzy. Ci bardziej doświadczeni mogą wypłynąć na wody Zalewu Szczecińskiego bądź sprawdzić się na morskich wodach Zatoki Pomorskiej.

Do dyspozycji żeglarzy jest nowoczesny port jachtowy na terenie Basenu Północnego, z zapleczem sanitarnym i różnymi udogodnieniami. Po modernizacji port jachtowy może pomieścić do 350 jednostek średniej wielkości (długość do 12 m, zanurzenie do 3,5 m). Większe jachty, o zanurzeniu do 6 m, znajdują dla siebie miejsce przy zewnętrznym nabrzeżu basenu od strony Świny.

Od strony zalewu, nad jeziorem Wicko Wielkie, dostępna jest przystań żeglarska w Łunowie. Malownicze położenie w obrębie Wolińskiego Parku Narodowego sprawia, że jest chętnie odwiedzana przez miłośników natury i kameralnej atmosfery.



Fot. Mariusz Lokaj

Uzdrowska architektura niemieckich miejscowości nadmorskich, zwana też kajzerowską, charakteryzuje się kolumnkami, wieżyczkami i zdobionymi elewacjami z wkomponowanymi w nie łodziami.



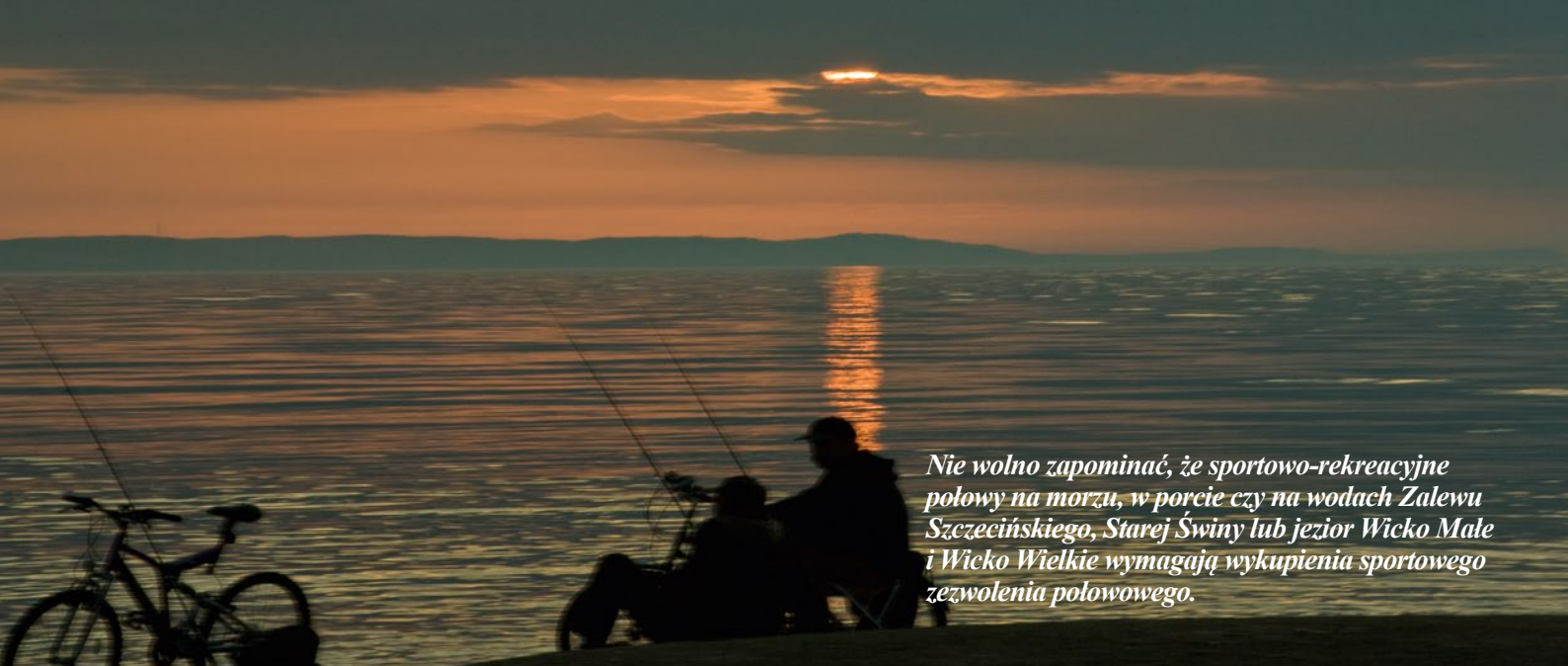
W ODWIEDZINY DO SĄSIADÓW

Niemieckie miejscowości Ahlbeck, Heringsdorf czy Bansin słyną z malowniczych deptaków, na których co krok spotyka się urocze, małe kawiarenki z widokiem na morze.

Transgraniczność Świnoujścia to jeden z ogromnych atutów miasta dający niepowtarzalną okazję, aby odkryć niemiecką część wyspy Uznam lub zapuścić się głębiej w łód albo odwiedzić pobliską Skandynawię. Do sąsiedniego Ahlbecku można dojść plażą bądź przez miasto lub dojechać pociągiem – Uznamską Kolejka Uzdrowską. Tam zaś na gości czekają wspomniane szlaki piesze i rowerowe oraz urokliwa promenada wzdłuż plaży. Uwagę przyciągają pięknie zdobione, eklektyczne budynki, charakterystyczne dla tutejszej uzdrowskiej architektury z przełomu XIX i XX wieku.

Ze Świnoujścia istnieje też bardzo wygodne połączenie promowe do Skandynawii – Ystad. Najbliżej położone lotnisko mieści się w niemieckim Heringsdorfie.

Na pewno warto wybrać się do rybackiej osady Kamminke z krytymi strzechą chatami, punktem widokowym na rozlewiska Zalewu Szczecińskiego i wzgórzem Golm, na którym mieści się cmentarz ofiar alianckiego nalotu na Świnoujście w marcu 1945 roku. Miłośnikom obcowania z naturą polecamy południową część wyspy Uznam z urokliwymi wioskami, zabytkowymi kościołkami i wspaniałymi krajobrazami.



Nie wolno zapominać, że sportowo-rekreacyjne połowy na morzu, w porcie czy na wodach Zalewu Szczecińskiego, Starej Świny lub jezior Wicko Małe i Wicko Wielkie wymagają wykupienia sportowego zezwolenia połowowego.



Z WĘDKĄ NAD ROZLEWISKA

Za wędkarski raj z pewnością można uznać rozlewiska Starej Świny, rozciągające się między Karsiborem, Przytorem a Łunowem. Te wody gwarantują niezwykle zróżnicowane gatunkowo połowy.

Okolice Świnoujścia to rejon, gdzie wody morskie stykają się z wodami śródlądowymi i przenikają nawzajem, pozwalając także rybom słodkowodnym wędrować do morza, zaś morskim odwiedzać różnorodne akweny śródlądowe.

Świetne stanowiska wędkarskie ciągną się całymi kilometrami po obu stronach Świny, poczynając od wschodniego i zachodniego falochronu, przez płytkie rozlewiska Świny, tereny nad wcinającymi się w wyspę Wolin jeziorami – Wicko Małe i Wicko Wielkie – na Zalewie Szczecińskim kończąc.

Kanał Piastowski, odcinający Karsibór od Uznamu, co roku gromadzi wzdłuż swoich brzegów dziesiątki wędkarzy walczących o trofeum mistrzostw w wędkarstwie splawikowym.

Masowo występujące w portowych kanałach okonie i płocie zapewnią dobre branie przez cały sezon. Wytrawnym wędkarzom zdarzają się też leszcze, flądry, sandacze, a nawet szlachetne szczupaki i węgorze. U schyłku jesieni można złowić miętusa, a przy sprzyjających warunkach nawet śledzia. Cieśnina Świna oferuje liny i karasie.





PO EKSTREMALNĄ PRZYGODĘ

Silne wiatry powstające na styku cyrkulacji lądowych i morskich mas powietrza dla miłośników sportów wodnych są jednym z największych atutów Krainy 44 Wyp. W połączeniu z otaczającą zewsząd wodą stwarzają doskonałe warunki do uprawiania windsurfingu i kitesurfingu. Plaża przy wiatraku na wyspie Uznam czy na wyspie Wolin (dzielnica Warszów) to dobrze znane wśród windsurferów i kitesurferów miejsca na ekstremalne pływanie.

Przy wiatrach południowych warto wybrać się nad Zalew Szczeciński lub na niemiecką stronę wyspy Uznam, chociażby do położonych nieopodal Świnoujścia miejscowości Kamminke, Pudagla lub Ückeritz, gdzie na płytkich wodach Achterwasser są doskonałe warunki do nauki dla początkujących.

ROWEREM PO WYPACH

Rozbudowana sieć dobrze oznakowanych szlaków rowerowych obejmuje swoim zasięgiem zarówno polską i niemiecką część wyspy Uznam, jak też wyspę Wolin. Tylko w granicach Świnoujścia znajduje się ponad 80 km tras. Ścieżki rowerowe łączą najważniejsze punkty kurortu – śródmieście, port, dzielnicę nadmorską i przejścia graniczne z niemieckimi miejscowościami Ahlbeck i Kamminke, tym samym czyniąc jazdę rowerem najdogodniejszym sposobem poruszania się po mieście i jego okolicach.



Zróżnicowane tereny sprawiają, że wyprawy na dwóch kółkach można dostosować do swoich zainteresowań, możliwości czasowych i przygotowania kondycyjnego.



Wcale nie trzeba mieć własnego roweru, by swobodnie poruszać się po wyspie. Dzięki nowoczesnemu, transgranicznemu systemowi wynajmu rowerów UseDomRad można wypożyczyć rower w jednym z 40 samoobsługowych punktów rozlokowanych na całej wyspie. Uznam i zostawić w innym – niezależnie czy jest to niemiecka, czy polska strona wyspy.

Atrakcyjną przejażdżkę wzdłuż brzegu morza umożliwia najdłuższa w Europie transgraniczna promenada łącząca Świnoujście z miejscowościami po niemieckiej stronie wyspy. Do dyspozycji rowerowych pasjonatów są przyjemne i stosunkowo mało forsozne szlaki miejskie, pozwalające na zwiedzanie urokliwych nadmorskich dzielnic miejscowości po obydwu stronach wyspy. Warto zapuścić się w wypoczynkowo-uzdrowskie części Świnoujścia czy sąsiednich niemieckich miejscowości, by podziwiać ciekawą architekturę uzdrowską z przełomu XIX i XX wieku.

Gości pragnących odpoczynku od promenadowego zgiełku i szukających bliskiego kontaktu z naturą Kraina 44 Wysp zaprasza na swoje południowe krańce, dokąd prowadzą szczególnie urokliwe krajobrazowo szlaki rowerowe. Pierwszy z nich, 25-kilometrowy szlak zwany „Świdny Las”, wiedzie wzdłuż najbardziej wysuniętego na




południowy zachód cypla wyspy Uznam, w pobliżu rezerwatu przyrody „Karsiborskie Paprocie”, a następnie do falochronu, wychodzącego niemal pół kilometra w głąb Zalewu Szczecińskiego. Drugi szlak to 23-kilometrowa trasa dookoła wyspy Karsibór, podczas której zwiedzić można m.in. basen U-bootów z czasów drugiej wojny światowej, rezerwat ptaków „Karsiborska Kępa”, XIX-wieczny, wiejski cmentarzyk ewangelicki i zabytkowy kościółek.

Niemiecka część wyspy Uznam i wyspa Wolin z mocno pofałdowanym terenem i z mnóstwem przewyższeń to spore wyzwanie także dla rowerowych pasjonatów uprawiających kolarstwo górskie. Malownicze trasy wśród lasów rozciągających się pomiędzy Świnoujściem i Bansin czy też sięgające kilkudziesięciu metrów nad poziom morza wzniesienia w Wapnicy i Zalesiu zapewnią mocne wrażenia najbardziej wymagającym.

Przez Świnoujście przebiega Bałtycki Szlak Rowerowy R-10, będący fragmentem międzynarodowego Nadmorskiego Szlaku Hanzeatyckiego.

WYSPY ZDROWIA I URODY



Wyspa Uznam, na której leży uzdrowiskowo-turystyczna część miasta, słynie z łagodnego, morskiego klimatu i obfitującego w jod, czystego powietrza, szerokiej piaszczystej plaży, ciepłych wód Zatoki Pomorskiej i dużej ilości zieleni. Te naturalne warunki zadecydowały, że już w pierwszej połowie XIX wieku do Krainy 44 Wysp zaczęli przybywać pierwsi kuracjusze na bardzo modne wówczas kąpiele morskie. Późniejsze odkrycie bogatych źródeł solankowych o leczniczych właściwościach oraz spore pokłady borowiny tylko umocniły pozycję miasta jako najpopularniejszego uzdrowiska w tej części Europy.

Właśnie na przełom XIX i XX wieku przypada jego najintensywniejszy rozwój. Nad samym morzem powstaje wówczas dzielnica uzdrowiskowa z zachęcającą do spacerów promenadą, oddzielona od gwaru miasta Parkiem Zdrojowym. Do użytku zostają oddane nowy Dom Zdrojowy, Zakład Przyrodolecniczy, nowoczesne łaźnie. Powstają też liczne sanatoria i hotele.

Dziś Świnoujście posiada jedną z najlepszych ofert uzdrowiskowych w Polsce. Uzdrowisko systematycznie i konsekwentnie rozwija swoją ofertę, dostosowując ją do potrzeb i oczekiwań kuracjuszy.



Sprzyjający mikroklimat, złoża solanki i borowiny, wysoko wyspecjalizowana kadra oraz dobrze wyposażona baza zabiegowa to niewątpliwe atuty uzdrowiska, przyciągające do Świnoujścia kuracjuszy z całej Polski i z zagranicy.

Uzdrowisko Świnoujście specjalizuje się w leczeniu chorób dróg oddechowych, chorób skóry, narządów ruchu, serca i układu krążenia. O zdrowie pacjentów dba wysoko wyspecjalizowany personel, a w leczeniu i rehabilitacji stosuje się najnowocześniejszą aparaturę. Najkorzystniejszymi porami roku są wiosna i jesień – wówczas Świnoujście oferuje najbardziej sprzyjające warunki do rehabilitacji ze względu na zwiększoną zawartość jodu w powietrzu.

Gdy ciało odzyskuje już zdrowie, warto zadbać o to, by było też piękne. Świnoujście ma w swojej całorocznej ofercie bogaty wachlarz zabiegów i kuracji upiększających i relaksujących, które cieszą się dużym zainteresowaniem nie tylko wśród par. Z roku na rok przybywa obiektów specjalizujących się w tego typu pobytach. Oferowane w nich masaże, peelingi i okłady z zastosowaniem najlepszej jakości kosmetyków, zabiegi błotne czy hydroterapia poprawiają kondycję skóry i rewitalizują. Zabiegi te w połączeniu z wyjątkowo sprzyjającym mikroklimatem i wspaniałą przyrodą Krainy 44 Wysp pozwalają na jeszcze lepszą regenerację i dostarczają energii na kolejne miesiące roku.

WYSPY

PRZYRODY

Czemu Kraina 44 Wysp zawdzięcza bogactwo swej natury? To łagodny, nadmorski klimat, obfitość wód, różnorodność form terenu i gleb sprawia, że roślinność mogła tak bujnie się tu rozwinąć, dając jednocześnie przestrzeń do życia wielu gatunkom ptaków i zwierząt.

Niejednorodne ukształtowanie terenu pozwala każdemu czerpać przyjemność z obecności na wyspach. Wniosłe, strome klify i wysokie wzgórza morenowe nadają im nieco górski charakter – wspinając się na nie szybkim krokiem można już dostać lekkiej zadyszki. Ale rozciągająca się ze szczytu zapierająca dech w piersiach panorama z pewnością jest tego warta.

Stosunkowo duży obszar wysp zajmują rozległe lasy z płaskimi leśnymi duktami, podmokłe łąki i torfowiska. Każde z tych środowisk stanowi przestrzeń życiową dla najróżniejszych gatunków fauny i flory. Lasy zamieszkują przede wszystkim dziki, sarny, lisy, wiewiórki. Wśród drzew dominują buki, zdarzają się też niewielkie skupiska dębów.



***W słoneczny dzień warto się
przespacerować w Świnoujściu
ocienioną aleją platanów
klonolistnych wzdłuż ulicy
Stanisława Moniuszki, przy której
rosną też purpurowe odmiany
klonów i jaworów.***

W obrębie Świnoujścia, szczególnie w Parku Zdrojowym, występuje wiele drzew i krzewów zarejestrowanych jako pomniki przyrody, a także duża ilość rzadkich i egzotycznych roślin ozdobnych. Wiele z nich przywędrowało na wyspy na początku XIX wieku za pośrednictwem bogatych mieszczan i właścicieli domów wczasowych, którzy chcieli w ten luksusowy sposób ozdobić swoje ogrody.

Enklawą unikatowej roślinności są pasy nadmorskich wydm na Półwyspie Przytorskim czy w samym Świnoujściu. Najlepiej czują się tam sosnowe bory, a przy odrobinie szczęścia można znaleźć rzadkiego mikołajka nadmorskiego. Wyspa Uznam ma w swoich granicach także unikatowy rezerwat „Karsiborskie Paprocie”, gdzie rosną bujne, sięgające ponad 2 metry paprociowe zarośla.



Będąc na wyspie Karsibór z dziećmi warto odwiedzić plac edukacji przyrodniczej mieszczący się przy filii Miejskiego Domu Kultury. Plac jest ogólnodostępny i składa się z trzech stref: edukacji przyrodniczej, zabaw sprawnościowych oraz wypoczynku.

Wody oblewające zewsząd wyspy dają niezwykle bogactwo ryb i innych wodnych zwierząt zarówno morskich – w Bałtyku, jak też słodkowodnych – w Zalewie Szczecińskim, rzekach i rozlewiskach. Z kolei obfitość ryb i różnorodnej roślinności sprzyja osiedlaniu się rozmaitych gatunków ptaków. Natura Krainy 44 Wysp przyciąga tak wiele bardzo rzadkich odmian, że Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków – organizacja społeczna, dbająca o ochronę dzikiego ptactwa – zdecydowało się założyć rezerwat na jednej z największych wysp delty Świny, Karsiborskiej Kępie. Jest to zdecydowanie najlepsze miejsce do podglądania rzadkich gatunków ptaków w ich naturalnym środowisku.

Wśród podmokłych pastwisk i przybrzeżnej roślinności można napotkać wiele gatunków będących pod ścisłą ochroną, w tym rzadkie już gatunki zagrożone wymarciem. Szacuje się, że żyje tu lub ma swoje tereny lęgowe blisko 150 gatunków gniazdujących. Kilkaset innych wędruje zaś powietrznymi korytarzami, migrując nad Krainą 44 Wysp wiosną i jesienią.

Przemykając cicho z lornetką w zaroślach, spotkać można m.in.: derkacza, kanię rdzawą, bataliona czy błotniaka łąkowego. Może uda się dogonić błyskawicznie przemieszczającego się na cienkich nóżkach biegusa zmiennego lub wypatrzeć na niebie orła bielika czy rybołowa. Ale prawdziwą ozdobą Karsiborskiej Kępy jest zagrożona w skali światowej wodniczka – najrzadszy spośród europejskich wędrownych ptaków śpiewających.

Na terenie ptasiego rezerwatu na Karsiborskiej Kępie organizowane są w ciągu roku zajęcia z edukacji przyrodniczej dla szkół i uczelni wyższych. Zaś ci, którzy odwiedzą Krainę 44 Wysp na początku października, mogą wziąć udział w organizowanej co roku na okoliczność obchodów Dni Ptaków wycieczce przez najciekawsze tereny rezerwatu.



Któż z miłośników przyrody nie chciałby spotkać płaskonosą, przedziwnie wyglądającego bataliona lub czarnego bociana? W Świnoujściu do dokonania tak doniosłych odkryć ornitologicznych wystarczy lornetka i kalosze.

TWIERDZA NA WYSPACH



Kraina 44 Wysp już wieki temu stała się ważnym strategicznie punktem militarnym na mapie Europy. Przez swoje szczególne położenie geograficzne tereny u ujścia rzeki Świny jawiły się jako bardzo atrakcyjne dla handlu, gospodarki morskiej i obronności, co niestety przysporzyło tutejszym osadom wielu wrogów, na przestrzeni wieków wciąż podejmujących próby zawładnięcia ich obszarem. Musiały się bronić przed najeźdźcami, więc już we wczesnym średniowieczu budowano pierwsze, jeszcze nieco prowizoryczne umocnienia.

Z czasem gospodarze Krainy 44 Wysp uczynili ją prawdziwą twierdzą na wyspach. Dziś odwiedzający te strony mogą udać się w swoistą podróż w czasie śladami militarnej historii Pomorza Zachodniego dzięki świetnie zachowanym obiektom fortyfikacyjnym pochodzącym z początków XIX wieku.

To unikatowy w skali światowej zespół zabytkowych budowli militarnych, doskonale wkomponowany w malowniczy pejzaż delty Odry. Przybrawszy miano „Twierdzy na wyspach”, został wyróżniony jako wyjątkowy produkt turystyczny Pomorza Zachodniego.

Zapraszamy na spotkanie z militarnym obliczem Świnoujścia.



W 2005 roku „Twierdza na wyspach” uzyskała certyfikat Polskiej Organizacji Turystycznej dla najlepszego produktu turystycznego w Polsce.

Mury fortów gościły na przestrzeni lat takie osobistości, jak pruski król Fryderyk Wilhelm IV, cesarze Wilhelm I i Wilhelm II. To właśnie w świnoujskiej twierdzy zaaranżowano niegdyś spotkanie trzech cesarzy: Niemiec, Austrii i cara Rosji. Niezdobyte forty stały się także obiektem zainteresowania pierwszej kobiety-szpiega, słynnej Maty Hari, która odwiedzała je w czasie I wojny światowej.

MORSKA TWIERDZA NAD BAŁTYKIEM

Zanim jeszcze tereny u ujścia Świny znalazły się w granicach Księstwa Pomorskiego, już krzyżowały się tutaj główne szlaki handlowe ludów słowiańskich, germańskich i skandynawskich. Ówczesna osada Swine gościła kupców z najodleglejszych zakątków Europy, bogacąc się i stając łakomym kąskiem dla narodów ościennych.

Książęta pomorscy jako pierwsi rozpoczęli budowę warownych grodów nad Świną, by odpierać częste ataki Duńczyków. Jednak dopiero Prusy, z inicjatywy księcia Adalberta von Preussen, zapoczątkowały w XVIII wieku budowę kompleksu stałych fortyfikacji, tym samym przeobrażając Świnoujście w niezdobytą morską twierdzę. Warowny port skutecznie blokował kolejne najazdy floty duńskiej i francuskiej i stał się główną bazą pruskiej marynarki wojennej. Na przełomie XIX i XX wieku świnoujska twierdza dysponowała już czterema rozbudowanymi i uzbrojonymi fortami. W okresie międzywojennym i podczas II wojny światowej świnoujski port był największą nadbałtycką bazą niemieckiej Kriegsmarine. Militarne i strategiczne znaczenie świnoujskich fortów zanikło dopiero z końcem „zimnej wojny”.

Dziś kompleks trzech fortów położonych po obydwu stronach rzeki Świny to nieocenione świadectwo historii i niecodzienna atrakcja turystyczna. Wyposażone w bogaty zbiór eksponatów z różnych epok Fort Zachodni i Fort Anioła na wyspie Uznam oraz rozpoczynający „Szlak fortyfikacyjny” na wyspie Wolin Fort Gerharda pozwalają na swoistą podróż w czasie i odkrycie militarne dziedzictwa tej części Europy.



FORT ANIOŁA

Fort Aniola można zwiedzać z przewodnikiem. Na życzenie na terenie obiektu organizowane są ogniska, konferencje, spotkania integracyjne, okazjonalnie odbywają się też turnieje rycerskie i inne imprezy. Chętni mogą spróbować swoich sił w strzelaniu z łuku, karabinków pneumatycznych, pistoletu pneumatycznego, rzucie toporem i włócznią.

W ciągu roku w Forcie Aniola odbywają się liczne wystawy, wernisaże, koncerty, spotkania z poezją, spotkania z ciekawymi ludźmi. Na miejscu funkcjonuje sprzedaż pamiątek związanych z fortem i miastem. W salach fortu urządzono także wystawy ukazujące życie Słowian i Wikingów.

To najstarsza spośród trzech budowli kompleksu fortyfikacyjnego w Świnoujściu. Został wzniesiony w latach 1854-1858. Swoją nazwę zawdzięcza podobieństwu do rzymskiego mauzoleum cesarza Hadriana, późniejszej siedziby papieskiej. Budowla ma kształt trójkondygnacyjnej rotundy, zwieńczonej na górze tarasem i basztą obserwacyjną. Ściany zewnętrzne kryją otwory strzelnicze dla lekkich dział i broni ręcznej.

Jeszcze do 1863 roku fort otaczała podwójna fosa wodna, a do wnętrza wiodła grobla i brama obronna, wyposażona w dodatkowe stanowiska strzeleckie i artyleryjskie. Elektryczność i łączność telegraficzna dotrały do fortu pod koniec XIX wieku. W czasie I wojny światowej obiekt połączono kolejką wąskotorową z innymi fortyfikacjami zachodniego kompleksu. Wokół fortu pojawiły się wtedy stanowiska dla karabinów maszynowych i moździerzy, ale i tak Fort Aniola zaczął stopniowo tracić na znaczeniu jako obiekt bojowy.

W okresie międzywojennym przeszedł we władanie niemieckiej marynarki, która przystosowała obiekt do walki z użyciem broni chemicznej, montując gazoszczelne drzwi i pokrywy pancerne okien. Po wojnie Rosjanie przebudowali betonowy bunkier na baszcie oraz postawili obecny maszt dla anten radiowych i radiolokacyjnych. Opuścili fort w grudniu 1992 roku. Dziś funkcjonuje tu otwarta przez cały rok kawiarnia, połączona z galerią sztuki oraz wystawą biżuterii artystycznej.



FORT ZACHODNI

Obecnie w Forcie Zachodnim funkcjonuje muzeum historii twierdzy i skansen militarny. Ekspozycja składa się m.in. ze starej broni, mundurów, archiwalnych zdjęć i planów. Latem można tu kupić pamiątki i wydawnictwa historyczne.

Zwiedzanie fortu odbywa się samodzielnie i obejmuje salę muzealną oraz wytyczoną trasę po całym obiekcie. Na życzenie, po uprzednim ustaleniu terminu, istnieje możliwość zwiedzania z przewodnikiem.

Wraz z Fortem Anioła należy do zachodniego kompleksu fortyfikacyjnego, położonego na wyspie Uznam. Prusacy wybudowali Fort Zachodni w sąsiedztwie plaży i zachodniego falochronu w latach 1856-1861. Był to doskonały punkt obserwacyjny na wejście do portu i na wody Zatoki Pomorskiej.

Obiekt był rozbudowywany i modernizowany przez kilkadziesiąt lat. Z małej, parterowej reduty na planie kwadratu rozrósł się do imponującego, otoczonego fosą wodną i wałami ziemnymi fortu redutowego. Wzdłuż budynku ciągnął się taras z działobitniami, pod ziemią znajdowały się magazyny amunicyjne, uzbrojenie obejmowało 4 ciężkie armaty nadbrzeżne oraz kilka dział polowych.

Po I wojnie światowej fort rozbrojono, w 1922 roku ponownie zainstalowano działa nadbrzeżne. W 1939 roku część marynarki z obsługi fortu wzięła udział w ataku na Westerplatte. Koniec II wojny światowej to także ewakuacja załogi fortu i zniszczenie dział. W początkach lat 60. XX wieku obiekt przekazano miastu.

FORT GERHARDA

To jedyny zachowany fort pruski ze wschodniego kompleksu warownego. Powstał w latach 1856-1863 z połączenia dwóch mniejszych obiektów warownych. Początkowo jego zadaniem była obrona wejścia do portu, później także prowadzenie walki z okrętami na morzu.

W ciągu roku w Forcie Gerharda organizowanych jest szereg atrakcji, m.in. nocne zwiedzanie fortu, turniej o szablę komendanta, poszukiwanie skarbów.

Obiekt nigdy nie wziął bezpośredniego udziału w walkach, dlatego do dziś jest bardzo dobrze zachowany. Jego najstarszą częścią jest dwukondygnacyjna, owalna reduta otoczona fosą wodną i wysokim wałem ziemnym. Z czasem znacząco rozbudowano wkomponowane w obwałowania magazyny prochowe, remizy artyleryjskie, kazamaty i reduty. Najciekawszymi elementami architektonicznymi fortu są jednak kaponiere, czyli wysunięte w fosę strzelnice, połączone korytarzami z podziemnymi kazamatami.



Wszystkie te tajemnicze zakątki Fortu Gerharda można zwiedzać w towarzystwie pruskich żołnierzy z komendantem fortu na czele. Wizyta w obiekcie niesie z sobą wiele zaskakujących atrakcji. Każdy musi przejść obowiązkową musztrę pod okiem dowódcy i wszędobylskiego, niezwykle żarłocznego Koziego Regimentu. Uwieńczeniem jest wręczenie zwiedzającym certyfikatu i wystrzał z XIX-wiecznej armaty.

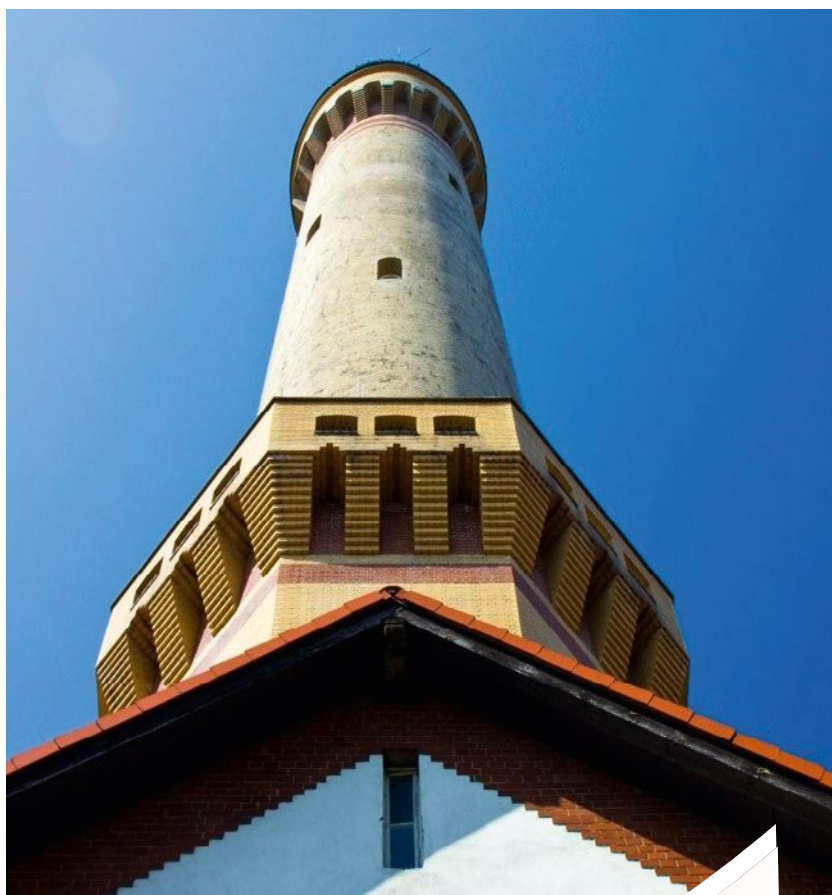
Na życzenie na terenie fortu organizowane są imprezy, pikniki, spotkania integracyjne przy ognisku bądź w jednej z urządzonych sal fortecznych. Kilka razy w roku amatorzy mocnych wrażeń mogą zwiedzać forty nocą.

NA SPOTKANIE Z HISTORIĄ

Trzy doskonale zachowane forty to nie jedyne pozostałości militarnego dziedzictwa Krainy 44 Wyp. Na wyspie Wolin można wciąż odnaleźć kilka innych fascynujących zabytków tego rodzaju – wystarczy podążać ustanowioną w 2005 roku 4-kilometrową ścieżką dydaktyczną zwaną „Szlakiem fortyfikacyjnym”.

Trasa rozpoczyna się w najstarszym z obiektów, Fortcie Wschodniej, znanym także jako Fort Gerharda, i biegnie dalej wzdłuż wschodniego brzegu ujścia Świny, ukazując wędrującym kolejno najciekawsze z obiektów obronnych lewobrzeża – od budowanych na początku XX wieku bunkrów, przez baterie przeciwlotnicze z czasów II wojny światowej, aż po umocnienia przeciwdesantowe sprzed około pół wieku.

Będąc na wyspie Wolin warto zobaczyć dwa, niezwykle interesujące obiekty militarne. Jeden z nich to stanowisko dowodzenia baterii Göben, zwane „Dzwonem”, a drugi to położony w lesie kompleks podziemnych schronów, połączonych kilometrem podziemnych korytarzy, wybudowany w latach 30. XX wieku. To również najdłuższa podziemna trasa turystyczna w Polsce północnej! W czasie II Wojny Światowej były tu potężne działa, które chronione setkami ton żelbetonu miały bronić bazy Kriegsmarine. Po wojnie, z podziemnych bunkrów połączonych kilometrem korytarzy polscy generałowie mieli dowodzić lądowaniem jednostek Ludowego Wojska Polskiego w Skandynawii. Tu miała rozpocząć się atomowa zagłada! Dziś to sensacyjne świadectwo historii, które musisz zobaczyć! (www.podziemne-miasto.pl)



Wśród obiektów historycznych w granicach Świnoujścia na pewno godne uwagi są: basen U-bootów na wyspie Karsibór, powstały w 1944 roku na potrzeby Kriegsmarine, dawny ratusz – dziś siedziba Muzeum Rybołówstwa Morskiego – a także pochodzący z 1870 roku budynek Kapitanatu Portu czy znajdująca się w centrum miasta wieża widokowa – pozostałość po luterańskim kościele z 1904 roku. Dużą wartość historyczną mają też budowane od 1818 do 1923 roku falochrony: centralny (niegdyś wschodni), który jest najdłuższym kamiennym falochronem w Europie, oraz zachodni, uwieczniony symbolem Świnoujścia - Stawą Młyny.

W rejonie Fortu Wschodniego znajduje się też wybudowana w latach 1854-57 latarnia morska – najwyższa na polskim wybrzeżu i jedna z najwyższych w Europie. Na szczyt 65-metrowej budowli prowadzi 308 schodów, ale wysiłek wspinania się po nich bez wątpienia jest wart wspaniałego widoku, jaki rozciąga się na Świnoujście i okolice.

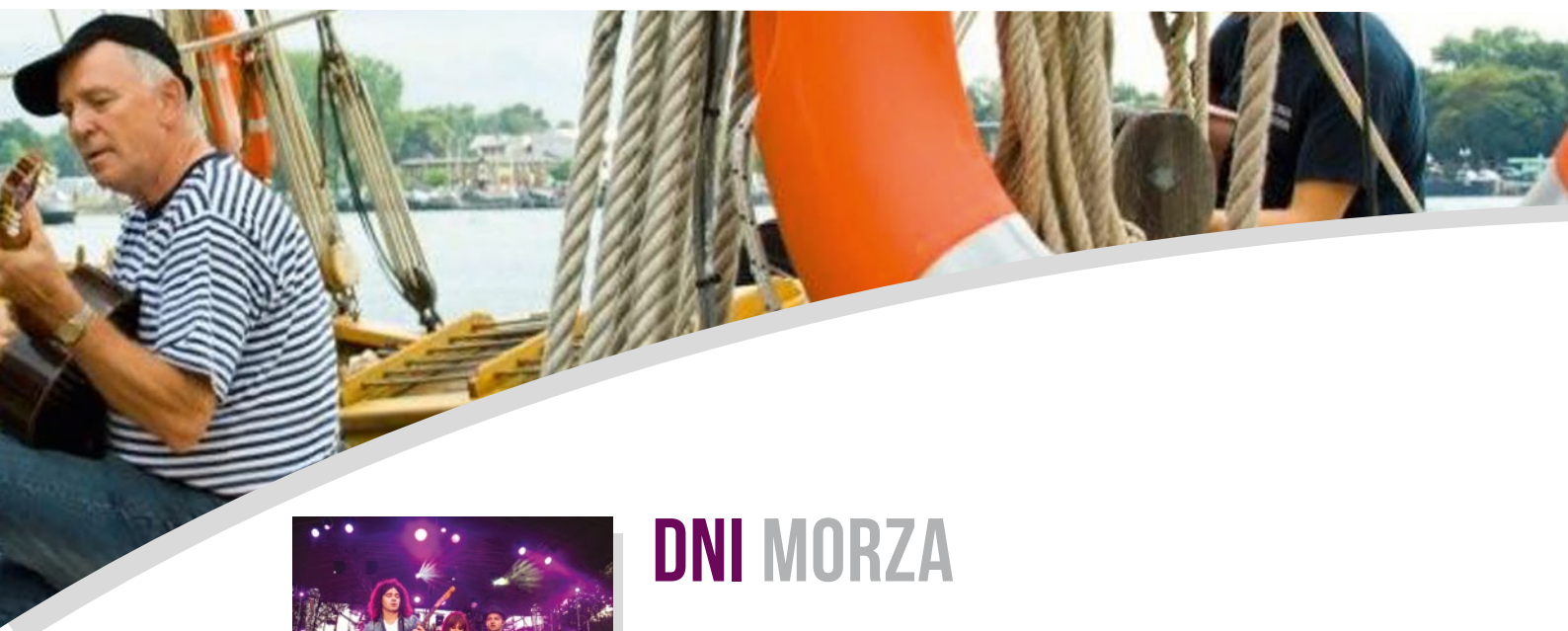
WYDARZENIA NA WYSPACH



Kulturalna i rozrywkowa oferta Świnoujścia jest tak różnorodna, że bez wątpienia zaspokoi potrzeby zarówno gości poszukujących szalonej zabawy, jak i spragnionych wysokich doznań kulturalnych.

Większość imprez i atrakcji odbywa się w sezonie letnim, gdy kurort odwiedza najwięcej turystów z Polski i zagranicy, ale i poza sezonem miasto nie zapomina o strawie dla duszy. Warto odwiedzić lokalne galerie i kluby, aby poznać wyspiarską, różnorodną kulturę w wykonaniu miejscowych twórców.

Sail Świnoujście czy słynne festiwale Wiatrak i FAMA – wystarczy wymienić tych kilka imprez, przyciągających wykonawców i gości z całej Polski, by zachęcić do odwiedzania Krainy 44 Wysp. A ciekawych wydarzeń w kalendarium Świnoujścia jest o wiele więcej.



DNI MORZA

Dni Morza tradycyjnie obchodzone są pod koniec czerwca. Wówczas król mórz i oceanów, Neptun, na trzy dni przejmuje władzę nad miastem, urządzając dla swoich podwładnych rodzinny festyn z wystawami, jarmarkiem, koncertami wykonawców lokalnych i znanych powszechnie gwiazd estrady. Nieodłącznym elementem Dni Morza jest Święto Marynarki Wojennej.



IMPREZY DLA AKTYWNYCH

Wyjątkowe walory przyrodnicze i położenie geograficzne sprzyjają organizacji wielu imprez o charakterze sportowym. Miłośnicy aktywnego spędzania wolnego czasu mogą wybrać jedną z imprez biegowych, jak np. biegi organizowane m.in. przez Klub Jogging lub spróbować swoich sił w odbywającym się od ponad 35 lat i jedynym takim w Europie – Międzynarodowym Maratonie Świnoujście–Wolgast. Również sympatycy jazdy na rowerze znajdą coś dla siebie. Każdego roku organizowane są rajdy rowerowe na orientację, rowerowe masy krytyczne, Ultramaraton Rowerowy im. Olka Czapnika wzdłuż Zalewu Szczecińskiego, a od 2015 roku również rowerowy wyścig dookoła województwa zachodniopomorskiego.



SAIL ŚWINOUJŚCIE

W sierpniu do Świnoujścia przybywają mniejsze i większe żaglowce, by wziąć udział w morskim wydarzeniu Sail Świnoujście. Rejsy żaglowcami na pełne morze, zwiedzanie jednostek, imponująca parada żaglowców, jarmark, wesołe miasteczko, imprezy towarzyszące i wyjątkowy pokaz fajerwerków to największe atrakcje tej imprezy. Sail Świnoujście odbywa się przy dźwiękach piosenki morskiej, która od wieków towarzyszyła ludziom morza.



PŁYWAJĄCY FESTIWAL PIOSENKI MORSKIEJ WIATRAK

Jeden z najstarszych festiwali piosenki morskiej w Polsce, organizowany od ponad 30 lat. Jedyne w Polsce pływające festiwale – część koncertów odbywa się bowiem na pokładach jednostek biorących udział w Sail Świnoujście. Na przestrzeni czasu na Wiatraku wystąpiło wielu sławnych wykonawców tego gatunku, m.in. Andrzej Korycki, Ryszard Muzaj, Marek Szurawski, zespoły - Stare Dzwony, Ryczące Dwudziestki czy Zejman i Garkumpel. To właśnie ze Świnoujściem związany jest Jurek Porębski - współorganizator festiwalu, uznany powszechnie twórca i wykonawca ballad morskich.





FESTIWAL FAMA

Kolejna interdyscyplinarna impreza, to bez wątpienia kojarzony od lat ze Świnoujściem, festiwal Artystyczny Młodzieży Akademickiej, od kilku lat odbywający się pod zmienioną nazwą Międzynarodowego Campusu Artystycznego FAMA. Od niemal pół wieku scena FAMY służy początkującym młodym artystom do prezentacji swoich prób i osiągnięć z dowolnej dziedziny sztuki, by wyłonić spośród nich najjaśniejsze perły i otworzyć im drogę do kariery.



REGATY

Położenie geograficzne, różnorodność akwenów i ich atrakcyjność stwarzają doskonałe warunki dla żeglarstwa zarówno morskiego, jak i śródlądowego. Nowoczesny i największy na polskim wybrzeżu port jachtowy na około 350 jednostek od czerwca gości uczestników licznych regat. Najważniejsze z nich to: Regaty Dni Morza, Etapowe Regaty Turystyczne, Regaty Unity Line, Świnoujście Match Race, Regaty Zachodniopomorskiego Szlaku Żeglarskiego Bakista Cup, Baltic Single - Handed Polonez Cup Race i Regaty Wiatraka.



GRECHUTA FESTIVAL

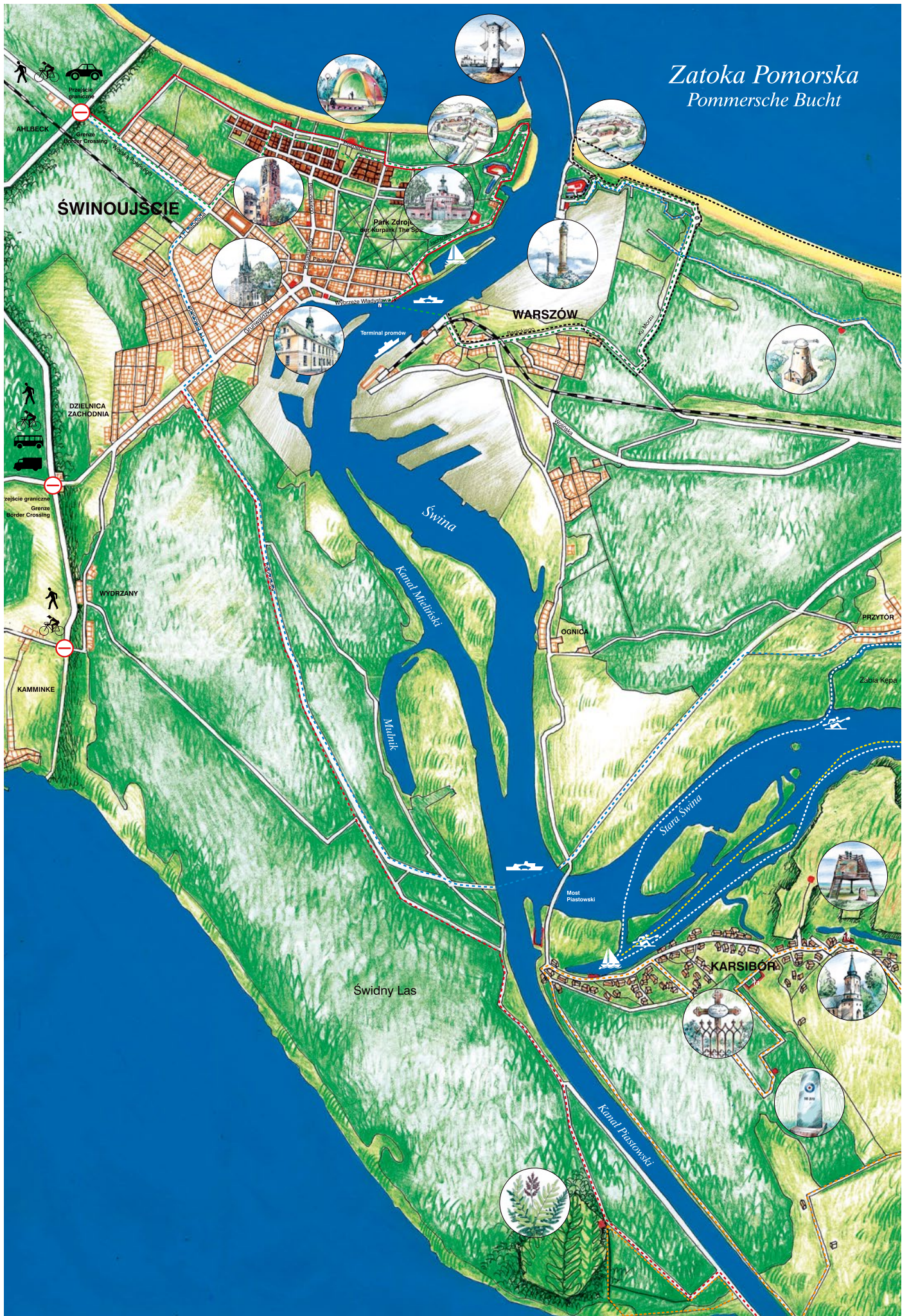
Piosenki Marka Grechuty w wykonaniu współczesnych wykonawców rozbrzmiewają w amfiteatrze, który nosi imię tego wybitnego artysty. To właśnie świnoujska estrada była miejscem jego debiutu i startem do profesjonalnej pracy. Festiwal ma na celu pokazanie, że piosenki, które mają ponad trzydzieści lat, brzmią ciągle świeżo i że muzyka Grechuty jest ponadczasowa. Utwory nadal urzekają dobrym literackim tekstem, posiadają też świetny aranż muzyczny.



ŚWINOUJSKIE WIECZORY ORGANOWE

Ci, którzy szukają muzycznego ukojenia, powinni udać się na organizowany już od kilkunastu lat Międzynarodowy Festiwal Muzyczny Świnoujskie Wieczory Organowe. Swoją sztukę od czerwca do końca sierpnia prezentują najwybitniejsi wirtuozi tego instrumentu z kraju i zagranicy. Prawdziwą gwiazdą są jednak zawsze pięknie brzmiące zabytkowe organy z 1927 roku w świnoujskim kościele pw. Chrystusa Króla. We wrześniu wyspa Uznam rozbrzmiewa dźwiękami Uznamskiego Festiwalu Muzyki, podczas którego w obiektach sakralnych i salach koncertowych po niemieckiej stronie wyspy Uznam prezentowana jest muzyka jednego z krajów nadbałtyckich. Dwa z koncertów festiwalu odbywają się w Świnoujściu.

Zatoka Pomorska
Pommersche Bucht





Świnoujście

Świnoujście 2018

Copyright by Urząd Miasta Świnoujście

Nakład: 4 000 egz.

ZLECENIODAWCA:

Urząd Miasta Świnoujście
ul. Wojska Polskiego 1/5
72-600 Świnoujście
promocja@um.swinoujście.pl

Fot.: UM Świnoujście

Tekst: K. Treder-Piekarska

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

ISBN: 978-83-7518-890-5